

NUMMULITESZES PAD A DOROGI-MEDENCE ALSÓEOCÉN CSÖKKENTSÓSVÍZI RÉTEGEIBEN

MUNTYÁN ISTVÁN*

Összefoglalás: Szerző megfigyelései szerint az eddig teljes egészében csökkentsósví-zinek tartott felső kőszéntelep sorozatban tengeri kőzbetelepülések vannak *Nummulite subplanulatus*, *N. planulatus* és *N. globulus* nagyforaminifera alakokkal.

A dorogi területet az alsóeocén telepösszlet kifejlődését tekintve 2 főrézre oszt-hatjuk. A terület zömén ui. a telepösszlet teljes egészében édesvízi, amit a belételepült édesvízi rétegek bizonyítanak. A terület déli részén azonban az édesvízi telep fölött még két másik telep is kifejlődött, amelyeket csökkentsósvízi fauna mellett olykor, s z ó r - v á n y o s a n *Nummulites subplanulatus*-t és *globulus*-t is tartalmazó rétegek választan-ak el egymástól.

Mindkét területrészt kőszénösszlete fölött — közvetlen rátelepülésben vagy tőle legfeljebb 20 m távolságra, tehát általában a *Cerithium hantkeni*-s rétegek fedőjében — 6–7 m vastagságú pad helyezkedik el, amelyben a *Nummulites subplanulatus* már szinte kőzetalkotó mennyiségű. E fölött átlag 16 m-re helyezkedik el a tengeri operculinás rétegek alján egy felsőbb, s már korábban is ismert subplanulatusos pad. K e c s k e - m é t i T. szíves meghatározása szerint a *N. subplanulatus*-on kívül mindkét pad *N. planulatus*-t és *N. globulus*-t is tartalmaz.

A felső és az alsó subplanulatusos pad között zöldesszürke agyag és agyagmárga van. Ennek legalja még több-kevesebb csökkentsósvízi molluszkumot tartalmaz, zöme kővületmentes, tetején pedig megjelenik és uralkodóvá válik a tengeri fauna.

Az alsó subplanulatusos pad vastagságában bizonyos szabályszerűség van. Telep-közélen ui. nem, vagy alig haladja meg a 4 m-t, míg a telep fölött magasabb helyzetben ritkán vékonyabb 4 m-nél, 20 m teleptávolságban pedig 25 m-es vastagságot is elér. Ez esetben a két nummuliteszes pad közötti kővületmentes szint legtöbbször hiányzik, és a két pad részben vagy egészben összeolvad, bár jellemző ősmaradványtársaságukat ekkor is megtartják. A két pad egyébként kőzetanalóg is megkülönböztethető.

A nummuliteszeknek csökkentsósvízi rétegekben való megjelenése és fészkeszerű felhalmozódása az eocén ingressziót kísérő oszcillációs jelenségekkel lehet kapcsolatos. Vázuk felépítése nem különbözik a kifejezetten tengeri rétegekbe zárt alakokétól, s nem mutat sőtartalom-változás okozta rendellenességeket.

A dorogival azonosítható alsó nummuliteszes pad a szomszédos eocén medencék alsó csökkentsósvízi rétegeiben is megvan (pillisszentiváni, solymári, nagygyeházi fúrás-ok). Ez azt bizonyítja, hogy ez a pad az egész dorogi medencében és annak peremterüleit-ein, sőt a környező medencékben is általános elterjedésű.

* Előadta a Magyarhoni Földtani Társulat 1963. április 24-i előadójelentésén. Kézirat lezárva 1963. október 16.

Az a felismerés, hogy a kőszénösszlet fedőrétegeiben nem egy, hanem két jól elkülöníthető nummuliteszes pad van, gyakorlati szempontból, a bányászat mindennapi kérdéseinek megoldásában éppúgy fontos, mint a felderítő kutatás alatt álló terület-részek rétegsorainak értékelésében.

Nummulitenbank in den untereoazänen Brackwasserschichten des Doroger Beckens

I. MUNTYÁN

Nach den Beobachtungen des Verfassers treten in der bis jetzt für vollkommen brackisch gehaltenen Schichtenfolge des oberen Kohlenflöz-Komplexes marine Zwischenlagerungen mit den grosswüchsigen Foraminiferenformen *Nummulites subplanatus*, *N. planulatus* und *N. globulus* auf.